

BÁO CÁO CỦA HIỆP HỘI DOANH NGHIỆP NHẬT BẢN TẠI VIỆT NAM (“JCCI”) TẠI DIỄN ĐÀN DOANH NGHIỆP VIỆT NAM GIỮA KỲ 2018

Để cải thiện môi trường đầu tư, chúng tôi xin tập trung vào 3 nhóm giải pháp chính và 3 đề nghị chính của các thành viên JCCI với Chính phủ Việt Nam và rất mong chính phủ sẽ quan tâm, hỗ trợ triển khai.

[CÁC GIẢI PHÁP CHÍNH]

1. Cải cách thủ tục hành chính

Về một số vấn đề cụ thể liên quan đến yêu cầu đơn giản hóa và đẩy nhanh tiến độ thực hiện thủ tục hành chính, tại các hội nghị giữa kỳ và cuối kỳ năm ngoái, chúng tôi đã nêu một số vấn đề như “tình trạng cán bộ chưa hiểu rõ quy định”, “thiếu chia sẻ thông tin, phối hợp hoạt động giữa các ban ngành liên quan”, “giải thích, hướng dẫn chưa rõ ràng”, và cũng đã đưa ra 2 đề xuất sau:

- Thành lập một cơ quan liên ngành mới có đủ quyền hạn để xử lý triệt để mọi vấn đề thuộc phạm vi của Hội đồng Tư vấn Cải cách Thủ tục Hành chính (HĐTVCCHC).
- Hoàn thiện thủ tục xác nhận trước liên quan đến các luật định. Cụ thể là cải thiện một thực trạng hiện nay là các “Công văn” đang được sử dụng mà không có cơ sở pháp lý rõ ràng, cũng như đề ra và thực hiện các quy định thống nhất¹.

Chúng tôi đánh giá cao việc Bộ trưởng Mai Tiến Dũng, Chủ nhiệm Văn phòng Chính phủ, đã phát biểu, nhất trí với đề xuất của JCCI tại hội nghị cuối kỳ, cũng như đề cập đến việc cần thiết phải tiếp tục thực hiện cải cách thủ tục hành chính tại hội nghị của Hội đồng Tư vấn Cải cách Thủ tục Hành chính tổ chức vào ngày hôm sau. Một lần nữa, chúng tôi xin đánh giá cao những nỗ lực mạnh mẽ của chính phủ Việt Nam dưới sự chỉ đạo sát sao của Thủ tướng Nguyễn Xuân Phúc và Chủ nhiệm Văn phòng Chính phủ Mai Tiến Dũng trong việc đơn giản hóa và đẩy nhanh thủ tục hành chính.

Chúng tôi cho rằng cần có một cơ quan mới có đầy đủ quyền hạn như đã đề nghị từ năm ngoái, đồng thời nên có một đề án thí điểm ở một số lĩnh vực để có được những kết quả cụ thể trong

¹ Quy định thống nhất này có thể có những nội dung như trách nhiệm trả lời bằng văn bản các câu hỏi của doanh nghiệp, xác định thời hạn xử lý cụ thể, công bố các nội dung trả lời sau một thời hạn nhất định, quy định rõ các trường hợp ngoại lệ mà cơ quan nhà nước không cần trả lời

quá trình cải cách này trong thời gian sớm nhất có thể.

Vì thế năm nay chúng tôi xin đề xuất thực hiện “đề án thí điểm về đẩy nhanh tiến độ cải cách thủ tục hành chính ở một số bộ ngành”.

Đồng thời chúng tôi cũng cho rằng Tổng cục Hải quan (TCHQ) sẽ là cơ quan thích hợp để triển khai đề án này. Lý do là: 1) TCHQ đã và đang tích cực cải thiện thủ tục hành chính, như đã áp dụng “quy trình xác nhận trước” về áp mã hải quan HS; 2) Việc cần hoàn thiện thủ tục hải quan hơn nữa là một yêu cầu phổ biến và cấp bách đối với các doanh nghiệp nước ngoài.

- Chẳng hạn, “quy trình xác nhận trước” nêu trên chưa góp phần cải thiện quy trình thông quan do tỉ lệ áp dụng còn thấp. Trước tình hình trên, chúng tôi xin đề nghị TCHQ bắt tay vào triển khai đề án này để nắm rõ các vấn đề của cơ chế hiện nay và phối hợp với các Hội doanh nghiệp của từng nước lập phương án hoàn thiện quy trình.
- Chúng tôi tin rằng một dự án chung giữa TCHQ và Hội doanh nghiệp các nước sẽ sớm được triển khai dưới sự chỉ đạo sáng suốt của Thủ tướng Nguyễn Xuân Phúc, và mong rằng Thủ tướng sẽ hỗ trợ sát sao phương án hoàn thiện có được thông qua dự án này.

2. Rà soát tình hình cân đối tài khóa

Trong hội nghị cuối kỳ năm ngoái, chúng tôi có trình bày rằng nợ công của Việt Nam đã xấp xỉ ở mức 65% GDP và đang gây tình trạng nợ đọng ở các dự án ODA. Ngoài ra, do đặt ưu tiên cao về xử lý nợ công mà các khoản vốn vay lãi suất thấp và vay ODA dài hạn chưa được sử dụng hiệu quả, gây chậm tiến độ cho các dự án đầu tư cơ sở hạ tầng, từ đó có thể cản trở tăng trưởng kinh tế trong trung đến dài hạn. Vì vậy cần khẩn trương thực hiện cải cách cơ cấu triệt để cả ở khâu thu và chi ngân sách.

Chúng tôi thấy lo ngại vì hiện tại chưa thấy dấu hiệu cải thiện hoặc giải pháp nào cho vấn đề nợ công. Đề nghị ở đầu thu cần tiếp tục các biện pháp đa dạng hóa hệ thống thuế và cải thiện phương thức thu thuế, còn ở đầu chi nên hợp lý hóa, tối ưu hóa quy trình.

Ngoài ra, chúng tôi cũng đề xuất tái cấu trúc danh mục nợ công từ đầu để bảo đảm nguồn vốn được phân bổ cho những lĩnh vực thực sự đạt hiệu quả cao, trong bối cảnh nợ công đã đạt đến ngưỡng 65% GDP. Cần tái cấu trúc danh mục nợ công từ ngắn hạn với các khoản vốn vay lãi suất cao sang dài hạn với lãi suất thấp bắt đầu từ vốn vay ODA.

3. Vấn đề môi trường

Không chỉ các thành viên của JCCI mà nhiều doanh nghiệp nước ngoài khác ở Việt Nam đang quan ngại về vấn đề môi trường như tình trạng ô nhiễm không khí, ô nhiễm nguồn nước, ô nhiễm

môi trường đất đang ngày càng tăng sau từng năm.

Chúng tôi đánh giá cao nỗ lực của Chính phủ Việt Nam trong việc xử lý các vấn đề môi trường, nhưng có thể nói một số chính sách đang tỏ ra chưa thực sự hiệu quả, như Điều 100.5, dự thảo Nghị định hướng dẫn thực thi Luật Bảo vệ Môi trường hiện đang thảo luận.

Nhật Bản cũng từng gặp phải những vấn đề nghiêm trọng về xử lý chất thải do công nghiệp hóa nhanh, sản xuất quy mô lớn, tiêu dùng với khối lượng lớn, cũng như lượng chất thải lớn tạo ra kèm theo với tăng trưởng kinh tế. Tuy nhiên, chúng tôi đã xử lý được những vấn đề này dựa trên quan điểm “thúc đẩy doanh nghiệp tham gia bảo vệ môi trường” và “nâng cao nhận thức của người tiêu dùng về bảo vệ môi trường”.

Chẳng hạn, dựa trên khái niệm “3R” - Reduce, Reuse, Recycle (Giảm thải, Tái sử dụng, Tái chế) - nhằm giảm thiểu lượng chất thải, Nhật Bản đã có chính sách nâng cao nhận thức về môi trường, như có chính sách ưu đãi thuế cho các sản phẩm điện tử, xe hơi thân thiện với môi trường, có chính sách khuyến khích thu thuế, hoàn thuế tương ứng với tỉ lệ phát thải CO2 của doanh nghiệp, hộ gia đình, sử dụng bao bì đơn giản, thu nhặt và tái chế chai và túi nhựa.

Ngoài ra, tháng 12/2017, ở Nhật đã thành lập một ủy ban đặc biệt trực thuộc văn phòng Thủ tướng, đứng đầu là Thủ tướng, để chỉ đạo thực hiện các “Mục tiêu Phát triển Bền vững” (SDG) được đề xuất tại Hội nghị Thượng đỉnh Liên hiệp quốc tổ chức tháng 9/2015. Ủy ban này đã tổ chức chương trình “Trao giải thưởng SDG Nhật Bản” để biểu dương các doanh nghiệp, hiệp hội có đóng góp vào việc thực hiện SDG tại Nhật Bản. Chính phủ Nhật Bản hiện vẫn đang tích cực triển khai, thúc đẩy các hoạt động thân thiện với môi trường của doanh nghiệp.

Chúng tôi cho rằng cần có những cơ chế như khuyến khích doanh nghiệp, người tiêu dùng có định hướng tốt về bảo vệ môi trường, và mong rằng Chính phủ Việt Nam sẽ có các biện pháp mạnh, như sử dụng khí tự nhiên trong sản xuất điện năng.

Cuối cùng, chúng tôi rất mong được tham gia với một vai trò tích cực hơn trong lĩnh vực này bằng cách chia sẻ các kinh nghiệm trước đây của Nhật Bản.

[ĐỀ XUẤT CỤ THỂ CỦA HỘI VIÊN JCCI]

- **Về Nghị định số 09/2016/NĐ-CP**, quy định các doanh nghiệp chế biến thực phẩm phải tăng cường một số vi chất dinh dưỡng như muối, bột mì và một số loại dầu thực vật, có ý kiến cho rằng quy định này sẽ buộc một số doanh nghiệp chế biến thực phẩm có vốn đầu tư của Nhật phải chịu các chi phí đáng kể hoặc quá cao khi đầu tư, vận hành cơ sở sản xuất mới để đáp ứng quy định này. Lý do là vì những doanh nghiệp này cũng xuất khẩu thực phẩm tới

những nước không cho phép bổ sung vi chất dinh dưỡng vào thực phẩm, và để tránh không làm thâm nhiễm những loại vi chất dinh dưỡng này trong quá trình chế biến thực phẩm thì sẽ cần xây dựng, thiết lập, vận hành riêng nhiều dây chuyền sản xuất. Chúng tôi hiểu được tầm quan trọng của việc nâng cao sức khỏe cho người dân Việt Nam nhưng chúng tôi cũng mong muốn các cơ quan có thẩm quyền Việt Nam xem xét vấn đề này để tránh cho doanh nghiệp phải chịu những chi phí lớn.

- **Về dự thảo Nghị định hướng dẫn chi tiết một số điều của Luật Bảo vệ Môi trường**, có một số quy định về xử lý nước thải, như quy định về có công trình tập kết, tạm trữ nước thải. Dựa trên những kinh nghiệm đau đớn của chúng tôi ở Nhật, chúng tôi hiểu rõ tầm quan trọng của việc bảo vệ môi trường. Tuy nhiên, để đầu tư những công trình lớn sẽ buộc nhà đầu tư phải bỏ ra những chi phí đáng kể ngoài dự tính, vì thế điều kiện xét chọn cơ sở theo quy định này, cũng như tiêu chuẩn kỹ thuật của cơ sở cần thiết lập sẽ phải khách quan, hợp lý, có cơ sở, rõ ràng để bảo đảm áp dụng, thực hiện minh bạch quy định này và tránh lúng túng trong triển khai. Chúng tôi mong rằng vấn đề chúng tôi nêu ra đã được xem xét trong dự thảo Nghị định.
- **Về Thông tư số 130/2016/TT-BTC**, hướng dẫn chi tiết Nghị định số 100/2016/NĐ-CP, có 2 vấn đề lớn đối với nhiều doanh nghiệp Nhật Bản hiện chưa được hoàn thuế GTGT đầu vào. Vấn đề thứ nhất là thuế đối với hàng hóa tạm nhập tái xuất không được hoàn thuế. Thứ hai là các tài nguyên thiên nhiên xuất khẩu được miễn thuế GTGT khiến cho doanh nghiệp không được hoàn thuế GTGT đầu vào. Ngày 15/12/2017, chính phủ ban hành Nghị định số 146/2017/NĐ-CP về thuế GTGT. Nhờ có Nghị định mới này mà nhiều doanh nghiệp Nhật Bản đã được hoàn thuế GTGT trở lại. Tuy nhiên, vẫn còn tồn đọng một vấn đề về xử lý thuế GTGT trong giai đoạn từ 1/7/2016 đến 1/2/2018, tức là giữa thời điểm có hiệu lực của Thông tư 130 và Nghị định 146. Vì thế nhiều doanh nghiệp Nhật vẫn bị ảnh hưởng do chưa được hoàn thuế cho giai đoạn này. Thay mặt tất cả các doanh nghiệp Nhật Bản, tôi xin đề nghị Ủy ban Nhân dân TPHCM nêu vấn đề này với Bộ Tài chính để xem xét cho phép Nghị định 146 có hiệu lực hồi tố từ ngày 1/7/2016.